

داستانک

شاهزاده و عارف

روزی شاهزاده‌ای که تازه بر تخت سلطنت نشسته بود عارف پیر شهر را احضار کرد و از او پند خواست. استاد پیر دست در توبره کهنه خود برد و ۳ عروسک از آن بیرون آورد و گفت: «اینان دوستان تو هستند، اوقات را با آنها سپری کن.» شاهزاده با تعجب گفت: «من که دخترچیه نیستم با عروسک بازی کنم!» عارف نخستین عروسک را برداشت و تکه نخی را از یکی از گوش‌های آن عبور داد که بلافاصله از گوش دیگر خارج شد. سپس دومین عروسک را برداشت و این بار تکه نخ از گوش عروسک داخل و از دهانش خارج شد. اما در سومین عروسک تکه نخ از هیچ یک از دو عضو یاد شده خارج نشد. عارف پیر در این لحظه گفت: «اینان همگی دوستانت هستند. اولی به حرفه‌ای تو توجیه ندارد. دومی هر سخنی را که از تو بشنود همه جا بازگو خواهد کرد. اما سومی دوستی است که همواره بر آنچه شنیده لب فرو می‌بندد.» شاهزاده فریادی زد و گفت: «پس بهترین دوستم همین سومی است و من او را مشاور امورات کشورداری خواهم کرد.» عارف پاسخ داد: «نه.» سپس عروسک چهارم را از توبره خارج کرد و آن را به شاهزاده داد و گفت: «این دوستی است که باید به دنبالش بگردی.» شاهزاده تکه نخ را گرفت و امتحان کرد. با تعجب دید که نخ همانند عروسک اول از گوش دیگر این عروسک نیز خارج شد. پس گفت: «استاد این که نشد!» عارف پیر پاسخ داد: «حال مجدداً امتحان کن.» برای بار دوم تکه نخ از دهان عروسک خارج شد. شاهزاده برای بار سوم نیز امتحان کرد و تکه نخ در داخل عروسک باقی ماند. استاد رو به شاهزاده کرد و گفت: «شخصی شایسته دوستی و مشورت توست که بداند چه موقع حرف بزند، چه موقع به حرفه‌ای تو توجیه نکند و چه موقع ساکت بماند.»

جعبه بالای کمد

زن و شوهری ۵۰ سال از زندگی مشترک خود را زیر یک سقف با هم بودند. آنها در مورد همه چیز باهم صحبت می‌کردند و هیچ چیز پنهانی از هم نداشتند مگر یک چیز: یک جعبه در بالای کمد پیرزن بود که از شوهرش خواسته بود هرگز آن را باز نکنند و در مورد آن هم چیزی نپرسد. در همه این سال‌ها پیرمرد آن را نادیده گرفته بود اما بالاخره یک روز پیرزن در بستر بیماری افتاد و پزشکان از او قطع امید کردند. در حالی که با یکدیگر امور باقی را رفع و رجوع می‌کردند پیرمرد جعبه را آورد و نزد همسرش گذاشت. پیرزن تصدیق کرد وقت آن رسیده است که همه چیز را در مورد جعبه به شوهرش بگوید. پس از او خواست که تا در جعبه را باز کند. وقتی پیرمرد آن را باز کرد و دو عروسک بافتنی و مقداری پول به مبلغ ۹۵ هزار دلار پیدا کرد. پیرزن با دیدن چشمان پیر از سوال همسرش گفت: «هنگامی که ما قول و قرار ازدواج گذاشتیم مادر بزرگم به من گفت راز خوشبختی زندگی مشترک در این است که هیچ وقت مشاجر نکنید. او به من نصیحت کرد هر وقت از دست تو تعصبانی شدم ساکت بمانم و تنها یک عروسک ببافم.» پیرمرد که به شدت تحت تاثیر قرار گرفته بود سعی می‌کرد اشک‌هایش سر از سر بریزد. فقط دو عروسک در جعبه بود. پس همسرش فقط دو بار در طول زندگی مشترکشان از دست او رنجیده بود. او از این بابت در دلش شادمان شد و رو به همسرش کرد و گفت: «این پول‌ها چطور؟ اینها از کجا آمده‌اند؟» پیرزن در پاسخ گفت: «آه عزیزم، این پولی است که از فروش عروسک‌ها به دست آورده‌ام!»

تقویم تاریخ

انتشار نخستین شماره نشریه «فیگارو»

۱۵۴ سال پیش، برابر با شانزدهم نوامبر ۱۸۶۶ میلادی، نخستین شماره روزنامه «فیگارو» به زبان فرانسه در پاریس منتشر شد. فیگارو ابتدا به عنوان یک هفته‌نامه طنز و انتقادی تاسیس شد. این روزنامه نام خود را از شخصیت «فیگارو» در نمایشنامه‌های «ازواج فیگارو»، «آرایشگر شهر سویل» و «مادر گناهار» نوشته پیر بومارشه اقتباس کرد. شعار این نمایشنامه‌ها این بود: «مدح چاپلوس بدون آزادی انتقاد، معنایی ندارد.» فیگارو تا سال ۱۸۵۴ به طور نامنظم و نامرتب به چاپ می‌رسید اما در سال ۱۸۶۶ انتشار آن منظم شد.

پرتغالی شهیر و سرشناس عالم ادبیات

۹۸ سال پیش، برابر با شانزدهم نوامبر ۱۹۲۲ میلادی، ژوزه ساراماگو، نویسنده سرشناس پرتغالی و برنده جایزه نوبل ادبیات در دهکده‌ای کوچک در شمال لیسبون به دنیا آمد. منحصر به فردترین ویژگی آثار ساراماگو استفاده از جملات بسیار طولانی است، که گاه در درون آن زمان نیز تغییر می‌کند. او از میان علائم نگارشی تنها از نقطه و ویرگول استفاده می‌کند و از سایر علامات مطلقاً می‌پرهیزد. اگرچه بسیاری از منتقدان ادبی ساراماگو را در ردیف نویسندگان پیرو سبک رئالیسم جادویی قرار داده و آثار او را با نویسندگان اسپانیایی زبان آمریکای لاتین مقایسه می‌کنند اما او خود را ادامه دهنده ادبیات اروپا و تأثیرپذیری خود را بیشتر از گوگل و سروانتس می‌داند.

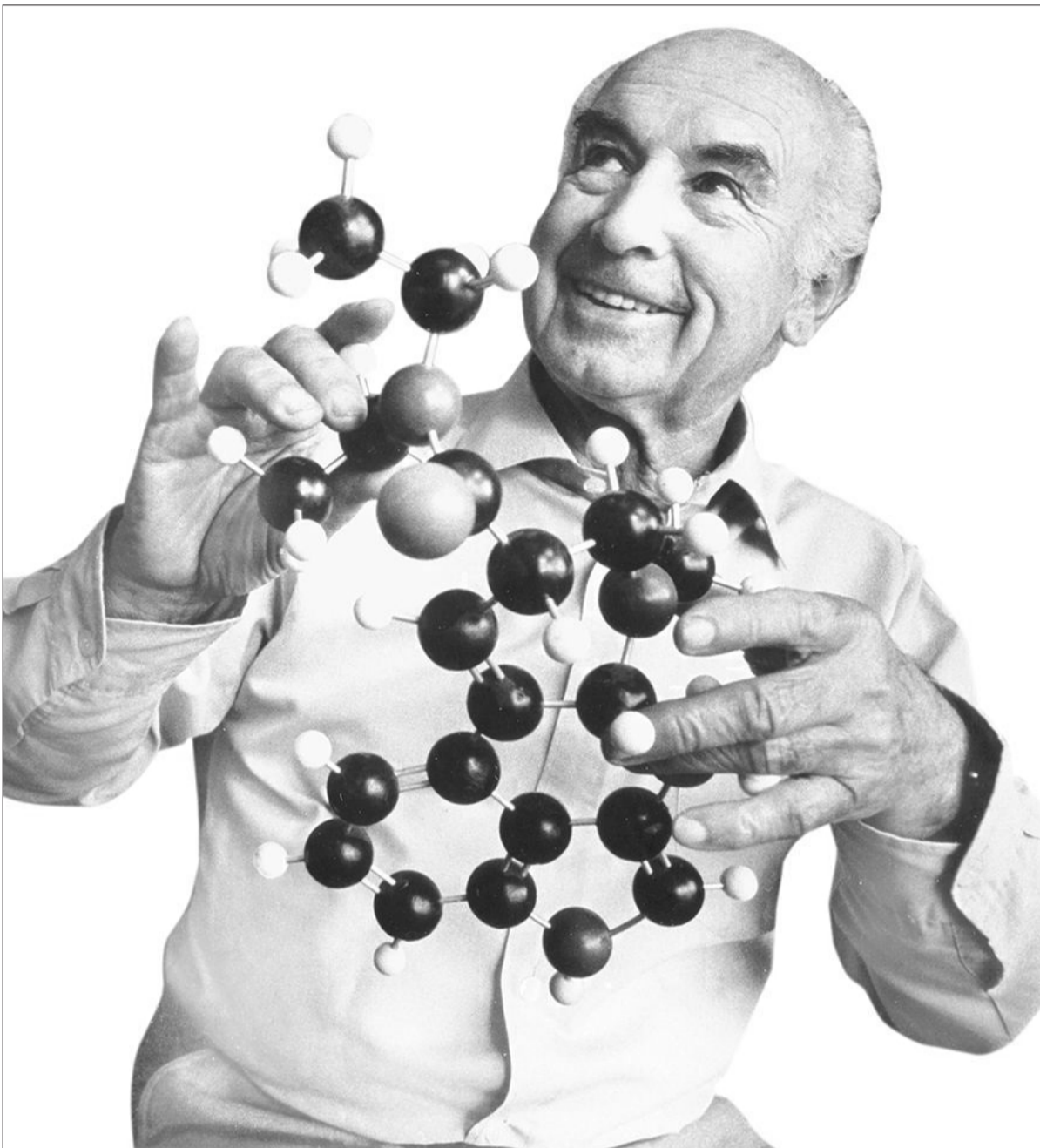
ایران شناس و نخستین مترجم اوستا

۵۲ سال پیش، برابر با بیست و ششم آبان ۱۳۴۷ خورشیدی، ابراهیم پورداوود، ایران‌شناس معاصر، نخستین مترجم فارسی اوستا و استاد فرهنگ ایران باستان و زبان اوستایی دانشگاه تهران، در سن ۸۲ سالگی درگذشت. پورداوود پس از آموختن دروس ابتدایی در شهر رشت به تهران رفت و پس از فراگیری حکمت و طب قدیم، برای ادامه تحصیل عازم بیروت و بعد از آن فرانسه شد. او سپس در آلمان مطالعات عمیق خود را درباره آیین، زبان و فرهنگ ایران باستان آغاز کرد و کتاب اوستا را محور اصلی پژوهش خود قرار داد. پورداوود برای تکمیل مطالعات و پژوهش‌های ایران‌شناسی خود به هندوستان رفت و در سال ۱۳۱۷ به عضویت پیوسته فرهنگستان جهانی هنر و دانش درآمد. او در نهایت پس از ۲۷ سال تدریس مداوم، در سال ۱۳۴۲، با عنوان استاد ممتاز از دانشگاه بازنشسته شد.

شراینده ترانه بهار من گذشته شاید

۵ سال پیش، برابر با بیست و ششم آبان ۱۳۹۴ خورشیدی، رحیم معینی کرمانشاهی، ترانه‌سرای شهیر ایرانی در سن ۹۲ سالگی درگذشت و در بهشت سکنه شهرستان کرج به خاک سپرده شد. در کارنامه معینی کرمانشاهی نقاشی، روزنامه‌نگاری، نویسندگی و شاعری نیز دیده می‌شود اما مهم‌ترین وجه او همانا شرایش ترانه‌های ماندگار بود. معینی کرمانشاهی در طول حیات حرفه‌ای خود با اساتیدی چون علی تجویدی، پرویز یاحقی، جواد لشکری، حبیب‌الله بدیعی و همایون خرم همکاری داشت و بیش از ۴۰ ترانه ماندگار از خود بر جای گذاشت. ترانه‌هایی چون: رفته که رفته، بازگشته (امید جانم ز سفر باز آمد)، یاد کودکی، بهار من گذشته شاید.

فوکوس

ماکت پلاستیکی ملکول LSD در دستان دکتر هافمن

۸۲ سال پیش، برابر با شانزدهم نوامبر ۱۹۲۸ میلادی، دکتر آلبرت هافمن، شیمی‌دان سوئیسی، در پی مصرف اتفاقی مقدار بسیار کمی از عصاره قارچ چاودار یکی از توهم‌زاترین مواد موجود در طبیعت یعنی ماده شیمیایی LSD را کشف کرد. ال اس دی در سال‌های آغازین کشف توسط دکتر هافمن، برای درمان برخی بیماری‌های روانی مورد استفاده قرار می‌گرفت اما افزایش مصرف بی‌رویه و بدون تجویز پزشک به عنوان یک ماده مخدر و توهم‌زا کم‌کم آن را در فهرست مواد ممنوعه قرار داد.

دروازه مرمرین دستگاه گوارش

دندان را باید نخستین عضو دستگاه هاضمه به حساب آورد. مواد غذایی برای گوارش وارد دهان شده و پس از جویده شدن توسط دندان‌ها راهی مرحله بعد یعنی هضم می‌شوند. دندان بخش کوچکی از آناتومی بدن را تشکیل می‌دهد هرچند اهمیت آن به اندازه مهم‌ترین اعضای بدن انسان است. حال شاید بد نباشد که کمی بیشتر راجع به این عضو مهم بدانید.

- انسان‌ها در زمان باستان فکر می‌کردند عامل دندان درد وجود «کرم» در دهان است. این باور در تمدن‌های باستانی هند، مصر، ژاپن و چین تا زمان رنسانس کاملاً مرسوم و جاافتاده بود.
- نخستین دندان مصنوعی قرن‌ها پیش از میلاد مسیح ساخته شده است. تقریباً ۷۰۰ سال قبل از میلاد مسیح، اهالی شمال ایتالیا از دندان انسان یا حیوانات مرده، نوعی پروتز یا دندان مصنوعی و موقت برای خود می‌ساختند.
- عمر خمیر دندان به ۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح برمی‌گردد

- پسر هفت ساله‌ای از کشور هندوستان رکورددار بیشترین تعداد دندان در دنیاست. دندان‌پزشک‌ها بعد از تورم و درد بسیار شدید که مراجعه پسرک به درمانگاه را در پی داشت، ۵۲۶ دندان را از دهان او خارج کردند.
- کوسه سفید ۳ هزار دندان دارد. این برای موجودی که وحشت اقیانوس‌ها لقب گرفته است چندان عجیب نیست. دندان‌های دندان‌های شکل و مثلی کوسه از ۵ تا ۵۰ ردیف تشکیل شده است. یک کوسه در طول زندگی‌اش تا ۳۰ هزار دندان را از دست می‌دهد.
- نهنگ‌های آبی دندان ندارند. رژیم غذایی نهنگ آبی به عنوان بزرگ‌ترین پستاندار جهان از میگوهای ریزی به نام کریل تشکیل می‌شود، بنابراین آنها عملاً نیازی به دندان ندارند. آنها به جای دندان، پرزهایی در گوشه دهان‌شان دارند که مانند فیلتر آب عمل می‌کند.

و اهالی یونان، روم، چین و هند از پودرهای برای شستشوی دندان‌هایشان استفاده می‌کردند. این پودرها بسیار خشک بودند و ترکیبات آن معمولاً متشکل از استخوان خرد شده، گیاهان مختلف و مواد طبیعی دیگر بوده است.

- اگر در دوران باستان متولد شده بودید، در بعضی مناطق باور عموم بر این بود که هنگام دندان‌درد، باید الاغ یا قورباغه‌ای را بیوسید تا در دستان تسکین یابد!
- «پنیر» یکی از محافظان مهم برای دندان‌هاست. پنیر یک لایه محافظتی و موقت در اطراف دندان ایجاد می‌کند که پلاک‌های اسیدی را خنثی می‌کند.
- قبل از این که مسواک بزیند، یک ساعت صبر کنید زیرا این کار تا نیم ساعت بعد از خوردن نانشین بعضی غذاها ممکن است به مینای دندان آسیب برساند. مینای دندان در این زمان نرم‌تر از همیشه است.

درس تاریخ

فرانسه و آمریکا در باتلاق ویتنام

۷۵ سال پیش، برابر با شانزدهم نوامبر ۱۹۴۵ میلادی، فرانسه پیشنهاد مذاکره و مصالحه از سوی هوشی مین، رئیس حکومت کمونیکاتیک ویتنام را رد کرد و به این ترتیب جنگ اول ویتنام میان فرانسه و انقلابیون آغاز شد. این جنگ ۹ سال به طول انجامید و سرانجام فرانسوی‌ها پس از شکستی سنگین در نبرد مشهور «دین بین فو» حاضر به مصالحه و مذاکره شدند. نبرد دین بین فو استقلال ویتنام را به عنوان کشوری مستقل تضمین کرد، هرچند آتش اختلافات داخلی نهایتاً موجب تقسیم ویتنام به دو بخش شمالی و جنوبی شد. به این ترتیب سیاستمداران و انقلابیون ویتنامی که به مسلک هم‌زمان کمونیست خود اعتقاد چندانی نداشتند، حکومتی جداگانه در بخش جنوبی ویتنام برپا کردند. در واقع اصل نقشه تقسیم ویتنام به دو بخش شمالی و جنوبی در کنفرانس ژنورم بود. در همین کنفرانس به صراحت تأکید شده بود

شرح بی‌نهایت

جویای جمال

تا مرا عشق تو ای خسرو خوبان به سراست / پند هفتاد و دو ملت به برمی‌آی تراست نه من اندر طلبت بر در دیر و حرم / هر که جویای جمال تو بود، در بدر است می‌نماید که تو از خیل پرزادانی / کی به این دلبری و حسن و لطافت بشر است واعظ از عشق رخت منع من زار کند / گر چه پندش پرانده است ولی بی‌آثر است دل مینداید به اوضاع جهان هیچ که من / آرمودم، همه اوضاع جهان بی‌ثمر است عاشق کوی تو از تیغ نگرداند روی / تیغ ابروی تو را جان صبحی سپر است شاطر عباس صبحوی

دل شوریده

التفاتی نیست یا امید مطلوب مرا / مرحمت با یاس باشد، خوی محبوب مرا تا به حال من کند اندیشه‌های باطلش / پیش او در آتش اندازید مکتوب مرا زان حجاب افتادوزین غم‌خانه می‌ناید بیرون / دشمنی یا خویش تا کی جان محبوب مرا گفت و گوهای دل شوریده‌ام باطل مدان / بهره‌از هوشمندی هست مجذوب مرا گر بهره‌از ذوق است کانهز تهمتی باعث نشست / ورنه یوسف در گریبان است یعقوب مرا حسن و ناز و عشوه خواهد هر دم از شرم ادب / حسن اهلیت دهد آزاد محبوب مرا ناصبوری گر کند عرفی دلم عیبش مکن / ناصبوری شرط اصلاح است ایوب مرا عرفی شیرازی